

# Francesc Garriga: un solo de 'swing'

El poeta sabadellenc, d'alguna manera es va acomiadar no només de la poesia, sinó també de la vida, amb aquest llibre de caràcter pòstum



**SWING**  
Francesc Garriga  
Editorial: Labreu  
Barcelona, 2015  
Pàgines: 80  
Preu: 13 euros

**P**odria ser que el motiu pel qual la data de la mort de Francesc Garriga no figura al costat de la data del seu naixement (Sabadell, 1932) a la solapa de *Swing* sigui que els poetes no moren mai; o bé que, només potser, els editors que han fet possible que ara tinguem a les mans l'últim llibre, llibre pòstum del mestre Francesc Garriga, no es van veure amb cor, encara, d'escriure-la, aquesta data.

Sigui com vulgui, aquest és un llibre que, al meu parer, tot i no ser el més reeixit de l'autor (pensem sobretot en llibres com *Setembre* o d'altres que encara són més introbables), marcarà una fita ineludible dins la literatura catalana. I ho farà pel buit que ha deixat l'autor també en el pla vital, i que en el pla literari ha constituït una petjada poc discutible, perquè fruit d'aquest buit que hi ha entre la vida i la mort Garriga ha deixat un llegat personal que amb els anys impactarà encara més en les consciències d'aquest país.

*Swing* és un llibre coherent amb la resta de la producció de l'autor que, com molt bé ha assenyalat Marc Romera, entre d'altres, ha escrit un sol i únic poema a través d'uns temes recurrents i d'un lèxic que ha anat prenent significat al llarg de cada volum. És, aquest, un llibre de maduresa que torna, en certs moments, a la infantesa, tancant així un cicle vital i literari que mira enrere per avançar, que torna enrere en aquest camí cap a casa. La casa, en aquest llibre, representa el fil conductor dels poemes; Garriga hi vol tornar, però des d'una òptica que ha alimentat plenament la seva manera de veure les coses, d'assimilar la realitat. Torna enrere no pas amb les mans buides, sinó havent après que, com a mínim, en la vellesa no ha après gaires coses. Que ja és molt: "sabers inútils els sabers tardans", o "i és cap al tard quan tot menteix" (que ens recorda el títol *Paraules cap al tard*, de 1973) ens ho demostrarien. Garriga, doncs, és un capgirador de tòpics, i l'experiència, per a ell, no esdevé mai dogma ni seguretat de res. No ha arribat a aquell moment "de totes les segure-

tats", sinó que es mou, després de *Ragtime*, en *swing*. Amb l'edat, en comptes d'anar a buscar la lentitud, busca l'excés, el xoc de contraris.

El llibre comença així: "Com nens a la finestra". Això representa molt bé el buit de què parlàvem, així com els extrems, perquè l'autor només parla de la infantesa i de la vellesa, mai del que hi ha al mig. Pe-

**Coneix  
la tradició  
i la filtra,  
la fa seva**

rò encara podríem anar a buscar un altre principi d'aquest volum, a la pàgina 46, en versos com "de tot n'has fet literatura, / i encara jugues amb les grans paraules / com *vida* i *mort*, / *memòria* i *oblit*. // l'atzar, però, t'espera per sorprendre't. / domina el joc / i els daus són sempre al sis." Els daus són sempre al sis, diu en aquest hexasíl·lab, precisament, en què ajunta forma i contingut. Situant-nos en aquesta línia de

**Un llibre de  
maduresa  
que torna a  
la infantesa**

discontinuitat continuada que va representant i filant paraules, també podem veure com els versos de la pàgina 14 ("no hi ha respostes. / potser no hem sabut mai com preguntar / ni a qui, ni quan, ni què. // i ens ha costat saber que una resposta / no és feu dels mots, només: / les mans, el sexe, els ulls / també responen") ens porten als

de la pàgina 50: "no ens faltaven respostes, / fallaven les preguntes. // volíem més respostes per a cada pregunta, / desgavellats diàlegs i silencis"; o bé que podem relacionar els de la pàgina 34 ("són nens. / jugaven amb el fang del paradís, / i modelaven els ninots") amb els de deu pàgines enrere: "cavàvem sòl de pedra, / ninots de fang en un jardí de folls"; o fixar-nos en com es reprenen fins i tot idees que vénen d'altres llibres, com la que prové de la pàgina 48, en què afirma el següent: "m'avergonyeix haver de confessar / que malgrat tot vaig ser feliç", i que ens porta a *Tornar és lluny* (2013).

Són particularment interessants els versos que parlen de les respostes, en què el poeta s'adona que no n'hi ha prou de tenir en compte les paraules. Wittgenstein deia que si una pregunta es pot formular, bé que s'hauria de poder respondre. Però com se situa Garriga, davant d'això? El poeta s'endinsa en els camins del gest, dels sentits, sempre immers en la desconfiança en un llenguatge que allibera i l'empresona a la vegada. Es permet, doncs, totes dues coses: no abandona el llenguatge ni la tradició literària, que coneix àmpliament, però tampoc descarta el component extralingüístic. Les referències literàries, sempre assimilades (Caïm i Abel, Eva, les parques, Robinson Crusoe...) conviuen amb d'altres de populars com "plou i fa sol, / les ombres es pentinen"; a més, al costat de la tradició també hi ha imatges de creació pròpia que normalment estan construïdes a partir d'elements del món vegetal. Un poema en què es veuria clara aquesta assumpció de la tradició és el següent: "caïm no va saber que havia mort abel. / la mort, paraula nova. / se n'adonà més tard. ja no podia / parlar amb el seu germà. // li va costar de creure / que un déu fos tan malvat. // i va fugir. // i encara avui és el que fem millor, / fugir".

Veiem, per tant, com el poeta coneix la tradició i la filtra, la fa seva, la porta al seu terreny per tal d'assumir la culpa que representa la fugida de què ha parlat tantes

Francesc Garriga  
en una imatge del  
desembre del 2012  
JUANMA RAMOS



G

Garriga ens ofereix uns versos amb un ritme i un contingut que ja volen aquesta discontinuïtat, una discontinuïtat que mostra la lluita de contraris que és l'existència humana

Libres

vegades. Garriga és un expert de la lletra que coneix l'emoció i que no la deixa de banda, i que ens la presenta en uns poemes que gaudeixen d'un ritme que no ens deixa indiferents. A més, aquest joc de contraris que suposa el xoc raó-emoció va molt més enllà, i també se situa en el pla lingüístic. Així, en un fragment brevíssim podem trobar registres ben diferents: "què cony sabien de la vida, / de l'herba humida / de l'aigua clara en gorg desert?" I no només això, sinó que mena el xoc de contraris fins al límit i es permet descriure, en un poema, "desperto. un dia lluminós. [...] // conservo el do / de disfressar el present. / les veritats, si cal. // gat vell, un déu!", i tot seguit afirmar, en el poema següent: "les lletres m'emmetzinen". Certament, aquest és el moment en què es produeix el xoc màxim de contraris de què parlàvem més amunt; el moment en què, en el pla del significat del text, l'autor es permet de posar en contradicció diversos estats de coses. Un altre exemple el trobem en els versos de la pàgina 61, en què s'interroga: "qui parla ja de *sobre* i *sota*, / de *forma* i *fons*, *realitat* o *somni*?", que criden l'atenció al costat d'altres com els de "per on, encara, els somnis?" o bé "reconquerir l'acompliment dels somnis? / l'avui és tot l'ahir que et pots permetre." Aquest despulament de conflictes interiors enriqueix el lector i atorga als versos una atracció que aconsegueix atrapar-lo; i no deixa d'anar

lligat, coherentment, a un despulament textual, a una paraula que és clara, que s'entén. Com diu el poeta, "s'acaben les metàfores, / les mans amables, les disfresses càndides".

En definitiva, Francesc Garriga ens ofereix uns versos amb un ritme i un contingut que ja volen aquesta discontinuïtat, una discontinuïtat que mostra la lluita de contraris que és l'existència humana, en què cadascun és indèstriable de l'altre i no pot existir sense el seu contrari, un llibre en què els temes es van reprenent i van dialogant. Els temes, però, només hi són per donar pas al solo, el més meravellós

## Perfil

Francesc Garriga Barata (Sabadell, 1932 – Barcelona, 2015) ha publicat els llibres de poesia: *Entre el neguit i el silenci* (1959), *Foc nostre, somni...* (1960), *Paraules* (1962), *Paraules cap al tard* (1973), *Els colors de la nit* (1990), *Setembre* (1992), *Ombres* (2000), *Temps en blanc* (2003), *La nit dels peixos* (2005) *Camins de serp* (2009), *Ragtime* (2011), *Tornar és lluny* (2013, premi Carles Riba) i l'antologia *Demà no és mai* (*Antologia poètica 1959-2014*).

del jazz; els temes són l'excusa per encarar el solo que representa la poesia de Francesc Garriga, i que bona part de les orelles d'aquest país han escoltat més aviat tard, segons es queixava ell mateix.

En tot cas, l'obra de Garriga perdura com perdura ell, que no morirà mai, i com perdura la seva humilitat; una humilitat que sorgeix del fet que, ja al final de la seva obra, tot i desconfiar del llenguatge però conèixer la tradició amb un ull ben clarivident, Garriga ens meni a un altre autor; ens meni, en aquest *Swing* que també és metamorfosi (una metamorfosi sense disfressa, com la mort, que potser és simplement un canvi més), a una recomanació ben sàvia, al cap i a la fi: "vegeu ovidi", ens diu el mestre en l'últim vers. Així, al final de la seva obra Garriga no es mira el melic i ens mena al clàssic llatí. Ens convida a visitar el clàssic i, per extensió, els clàssics que ell coneix tan bé i amb els quals viu i desvia. Al final del llibre, de fet, hi ha una citació extreta d'un passatge del *Llibre XI de Les metamorfosis* que està relacionada amb l'últim poema de Garriga, *adéu*. Llegiu-lo, visiteu-lo, i tal vegada hi trobareu aquelles respostes que ell buscava, o, encara millor, hi trobareu més preguntes. Però mireu de pair-los bé, els poemes: "deixeu-nos dormir en pau / sense el corc / dels llibres mal païts". Espero que estiguis, Francesc, ben bé en aquesta nova casa, i que el teu "pati de paraules" faci goig. \*